

Zoran Krešić
MOSTAR

U nekoliko rasprava pred Europskim parlamentom i drugim forumima u Bruxellesu upozoreno je na opasni protuustavni i protudaytonski presedan s isključivanjem Hrvata iz vlasti, čime se de facto dovršava proces etničkoga čišćenja započet u ratu kroz političku majorizaciju, što se onda odražava i na druge sfere života. Nametanje Željka Komšića najmalobrojnijim Hrvatima katolicima te poigravanje Domom naroda imaju potencijal dovesti BiH u najtežu krizu od Daytona. Eurozastupnica Željana Zovko poziva na zaokret, kako u BiH tako i u institucijama EU.

Kako komentirate rezultate ovih izbora? Nedavno ste o tome upozorili na nekoliko europskih foruma i službenih institucija.

- Nedavno održani izbori u BiH i izbor hrvatskog člana Predsjedništva kojega su izglasovale većinske bošnjačke zajednice, nažalost, najočigledniji su pokazatelj neravnopravne pozicije u današnjoj Bosni i Hercegovini. Hrvati, unatoč organiziranosti u otporu da im se nametne po treći put član Predsjedništva, izašli su dosad na izbore u najvećem broju od devedesetih godina i nisu bili u mogućnosti osigurati da njihov predstavnik sjedi u najvišoj instituciji u BiH, koja je u Daytonu uspostavljena kao jamstvo mira i ravnopravnosti triju zajednica. Ovo je sada već treći put da Bošnjaci biraju dva člana Predsjedništva iz Federacije BiH te tako ostavljaju Hrvate i druge građane BiH, koji se smatraju dio te treće konstitutivne zajednice, bez svoga legitimnog predstavnika, čime se grubo ruše načela Daytonsko-pariškog mirovnog sporazuma.

Kome odgovara da se u BiH za-drži status quo?

- O tome da može doći do krize neusvajanjem Izbornoga zakona, sukladno odluci Ustavnog suda u presudi "Ljubić", govorim i upozoravam u posljednje dvije godine otkada sam preuzela dužnost zastupnice u Europskom parlamentu. Politički kaos zbog svega ovoga u BiH opasna je prijetnja RH glede sigurnosti i ekonomskih odnosa. Europski parlament uvidio je opasnost statusa quo, a to je rečeno i u posljednjoj rezoluciji o Bosni i Hercegovini, usvojenoj velikom većinom na plenarnoj sjednici u kojoj se pozvalo BiH da žurno provede presude Ustavnoga suda i promijeni Izborni zakon te da se nakon izbora vlast formira sukladno odlukama istog ovog Suda o legitimnom predstavljanju naroda. O tome je bilo riječi i u izjavi visoke predstavnice i potpredsjednice Povjerenstva Mogherini i povjerenika Hahna u kojoj pozivaju na konstituiranje Doma naroda Parlamenta FBiH u skladu s odlukama Ustavnog suda nakon održanih izbora u BiH. Izjave nakon izbora, koje je izrekao član Predsjedništva kojeg nisu izabrali Hrvati, usmjerene prema Republici Hrvatskoj bile su izrazito neprijateljske, a isto je bilo tijekom kampanje gdje se na pojedinim izbornim skupovima dalo primijetiti i natpise s prijetnjama uperenim k najvišim duž-

INTERVJU Željana Zovko, zastupnica u Europskom parlamentu, upozorava na pogrešne poteze

Izborni zakon je test za budućnost BiH

UKIDANJE KONSTITUTIVNOSTI POSVE BI DESTABILIZIRALO BIH

nosnicima RH, članicama EU-a te NATO-u. Motiviranje antihrvatskoga raspoloženja i najnižih strasti kod onih birača u BiH koji su birali Komšića ne da bude predstavnik treće konstitutivne zajednice i simbol mira i stabilnosti te jednakopravnosti naroda kojeg bi trebao predstavljati, nego upravo suprotno, zasigurno ne pridonosi miru i stabilnosti same zemlje, koja je svoju prošlost i temelj za budućnost sazidala na mirovnom ugovoru triju političkih zajednica.

Hrvati su treći put preglasani većinskom voljom bošnjačkih birača, kako promijeniti takvo stanje?

- Ne samo Hrvati nego svi građani BiH koji se osjećaju dijelom većinski hrvatske zajednice. Kako to promijeniti? Vrlo jasno, izmjenom Izbornog zakona sukladno odlukama Ustavnog suda koja će slijediti načela legitimnog predstavljanja na svim institucionalnim razinama, od Predsjedništva do Doma naroda. Sve ostale varijacije na temu kojima smo svjedočili u prethodnom razdoblju, a koje su inicirale unitarističke probošnjačke stranke bez kompromisa s legitimnim hrvatskim predstavnicima, ne dolaze u obzir. Ono što očekujemo od EU-a i odgovornih povjerenika jest da se uključe kao neutralni medijatori i facilitatori u pronalaženju rješenja o pitanju provedbe odluke Ustavnog suda.

Očigledno je da će BiH nakon ovoga političkog nasilja nad Hrvatima zapasti u novu krizu. Vidite li spremnost institucija EU-a da pomognu BiH kako bi se postigao dogovor triju strana?

- Kao što sam već rekla, Europski parlament je u svojoj rezoluciji pozvao na izmjenu Izbornoga zakona sukladno odlukama Ustavnoga suda. Nakon samih izbora visoka predstavnica Mogherini i povjerenik Hahn preporučili su primjenu odluke Ustavnoga suda u formiranju Doma naroda kao preduvjet u formiranju buduće vlasti. Hrvatska, kao jamac Daytonsko-pariškoga mirovnog sporazuma, poduzela je korake na najvišoj razini kako se ova nepravedna situacija, koja je ogorčila najmanju zajednicu u BiH, ispravi. Premijer Plenković upoznao je predsjednika Republike Francuske Macrona o situaciji koja je proistekla grubim kršenjem duha Daytonsko-pa-

HRVATI U BIH SU MAJORIZIRANI NAMETANJE ČLANA PREDSEDNIŠTVA JE RUŠENJE NAČELA IZ DAYTONA

ODLUKA USTAVNOG SUDA BIH I ULOGA EU OČEKUJEM DA SE EU UKLJUČI KAO MEDIJATOR RJEŠENJA APELACIJE "LJUBIĆ"

kršenjem sporazuma.

Nedjelovanje u BiH otvara mogućnost dodatnog destabiliziranja regije i granica Hrvatske, a samim time i granica Europske unije, odnosno NATO-a. Mislim kako je Europskoj uniji u interesu pomoći BiH u pronalaženju dogovora koji bi zadovoljio sve tri strane.

Probošnjačke stranke najavljuju razbijanje Daytonskog sporazuma, ukidanje konstitutivnosti naroda i negiranje legitimnih izbora. Kako to komentirate?

- To su samo želje koje prolongiraju situaciju zamrznutog mira umjesto pomirenja i vode k daljnjoj polarizaciji zemlje. Na to sam kontinuirano upozoravala. Probošnjački pokušaji unilateralnog ukidanja konstitutivnosti samo pridonose daljnjem polariziranju BiH. Takvi pokušaji guraju Republiku Srpsku još bliže Putinu te izlažu zemlju još jačoj nestabilnosti. Ozbiljno se pitam čije interese oni zastupaju kad odašilju takve poruke koje dublje destabiliziraju samu zemlju i čine je podložnu neprijateljskim, neeuropskim utjecajima.

Pitanje konstitutivnosti je pitanje mira i stabilnosti, a vraćanje hrvatske komponente u partnersku poziciju otvara mogućnost za srednji put između dvaju ekstrema, unitarizma i separatizma, te jača mir i sigurnost na granicama Hrvatske, a samim time i EU-a. Usmjeravajući BiH prema euroatlantskim integracijama pomiču se vanjske granice EU-a dublje prema zapadnom Balkanu.

Europske institucije stalno ističu utjecaj Rusije, Turske i arapskih zemalja u regiji, no čini se da ne čine dovoljno kako bi se to zaustavilo ili promijenilo. Dijelite li taj stav?

- Republika Hrvatska dijeli više od 1000 kilometara granice samo s BiH pa nam je od iznimne važnosti stabilna i mirna Bosna i Hercegovina koja uspješno napreduje prema članstvu u Europskoj uniji. BiH je ključna za stabilnost cijele regije pa se nadam većem angažmanu EU-a kao neutralnoga medijatora i facilitatora u provedbi Izbornoga zakona sukladno odlukama Ustavnoga suda. Strategija proširenja Europske unije na zapadni Balkan stavlja ponovno u fokus Bosnu i Hercegovinu i regiju, za što su planirane brojne inicijative koje će pomoći u rješavanju ključnih institucionalnih problema, kao i u davanju potpore u provedbi reformi za boljitak građana. Nadam se kako će strategija o proširenju EU-a na zapadni Balkan biti popraćena većom financijskom omotnicom u sljedećem višegodišnjem razdoblju. EU kao najstabilniji mirovni projekt u posljednjih 70-ak godina još uvijek je privlačan državama regije. EU briše granice i podiže standard za svakog građanina i kolektiv. Načelo supsidijarnosti, regionalni razvoj i poštivanje kulturne različitosti brana je za ove gore navedene treće neeuropske utjecaje. Nitko od razočaranih građana ne traži put za bolju budućnost istočno, nego upravo suprotno, bolju budućnost vidi u Europskoj uniji. Tome bi trebali težiti i najpozvaniji da zaštite narode i građane od neeuropskih utjecaja. ●